

APRENTATGE SIMULTANI DE LLENGÜES ROMÀNIQUES: UNA PROPOSTA INNOVADORA

Eulàlia Vilaginés. Universitat Rovira i Virgili

Aquesta és una breu presentació que pretén mostrar en què consisteix el mètode EuRom4 i quins en són els atractius. Però com que no és possible entrar en el detall, la bibliografia que es proposa al final té la intenció de facilitar als interessats d'altres fonts d'informació més extenses.

Què és?

EuRom4 és un mètode d'**aprenentatge simultani** de 4 llengües de l'Europa Romànica, portuguès, espanyol, italià i francès. Insisteixo sobre les paraules mètode i simultani, per què hi ha d'altres productes al mercat de molta qualitat però que, o bé no plantegen l'aprenentatge de manera simultània, o bé no són un mètode pròpiament dit, sinó descripcions contrastives de les llengües romàniques.

La idea és original de la Dra. Claire Blanche-Benveniste, que es va encarregar de coordinar un projecte europeu LINGUA, que va rebre el suport de diverses institucions europees. Hi varen participar quatre universitats europees, *Université de Provence* (França), *Universidade de Lisboa* (Portugal), *Terza Università degli Studi di Roma* (Itàlia), *Universidad de Salamanca* (Espanya).

La idea que va fer tirar aquest projecte endavant és que si parlem una llengua romànica, podem accedir a tres altres amb força facilitat. Això sí, amb **condicions** : centrar-se en la comprensió escrita (de les quatre competències, és la més accessible, i es tracta de facilitar la feina); acceptar que es pot comprendre globalment; i desenvolupar algunes estratègies de lectura. Així doncs ens trobem davant d'un mètode que proposa un aprenentatge asimètric de llengües, cosa poc freqüent en l'actualitat.

EuRom4 **s'adreça a** lusòfons, hispanòfons, italòfons i francòfons, públic adult de bons lectors en llengua materna. A partir dels coneixements de la llengua pròpia s'accedeix a les tres altres. Quins objectius s'ha de marcar doncs qualsevol persona que es decideixi a "fer EuRom4"? Esdevenir autònom en la lectura de tres noves llengües en una trentena d'hores.

Si aquest mètode només treballa amb quatre llengües és perquè la hipòtesi inicial feia pensar que era assenyat plantejar l'adquisició de només tres llengües, tenint en compte que es volia treballar de manera simultània sense perdre eficàcia i agilitat.

Evidentment aquesta metodologia funciona amb qualsevol de les altres llengües romàniques. De fet, des que es va començar a introduir a casa nostra s'hi ha inclòs el **català**, primer com a llengua de treball (a partir del curs 2002-03), després també com a llengua d'adquisició (a partir del curs 2003-04). El fet d'incloure-hi noves llengües, però, no vol dir que es puguin aprendre totes de manera simultània. Quan hem provat de fer més de tres llengües en una sessió, el procés ha estat molt feixuc. Per tant caldria imaginar un aprenentatge per etapes, primer tres i després tres més.

EuRom4 es presenta a la vegada com un llibre i com un CD-Rom, i conté : una guia didàctica; 24 lliçons per cadascuna de les llengües; i una petita gramàtica comparativa.

Les **lliçons** s'han confeccionat a partir de textos de la premsa europea principalment per dos motius : d'una banda, la premsa europea comparteix una mateixa cultura informativa; i de l'altra, no presenta les dificultats d'altres tipus d'escrit. Durant tres o quatre anys aquests textos (i molts d'altres que es van desestimar) van ser provats a

les quatre universitats per tal de determinar quines ajudes calia donar per a que els aprenents puguin desxifrar els textos superant les dificultats amb què s'enfronten.

A més, tot aquest treball d'observació va permetre l'elaboració de la **petita gramàtica contrastiva**, que té com a únic objectiu desbloquejar les dificultats amb que es puguin trobar els aprenents.

1. Les sessions

El que demanem a l'alumne és que vagi traduïnt el text en la seva llengua materna sense parar massa esment en la perfecció de la versió que està elaborant. Després l'ajudem a resoldre els problemes amb què s'hagi pogut trobar, sempre induint-lo a que sigui ell qui fa la feina i no el formador. La traducció és purament un mitjà per a comprovar que els alumnes entenen el sentit del que estan llegint, i no una fi en sí mateixa. Així doncs, més que una traducció és una **transposició de sentit**. El formador els ajuda a descobrir les **passarel·les** lexicals (transparència d'un percentatge important del lexicon romànic), morfològiques (terminacions nominals i verbals, determinants, etc.) i sintàctiques (particularitats i homogeneïtats de les estructures de les llengües romàniques) que permeten navegar amb facilitat entre les diferents llengües.

Els que inicien aquesta aventura comencen desxifrant textos d'unes 150 paraules en tres llengües aparentment desconegudes per a ells, i acaben treballant textos de fins 500 paraules. Es dediquen entre 30 i 40 minuts per llengua, i es treballen les tres llengües a cada sessió.

2. Per què és un mètode atractiu?

És important tenir clar que, en cap cas, EuRom4 no pot substituir un mètode d'aprenentatge en el que es treballen les quatre competències. Però EuRom4 és un mètode atractiu per diferents motius. D'entrada, ens permet un **accés** més ampli a tots els sistemes de la informació d'una manera ràpida.

Sabem que tots no podem aspirar a ser poliglotes, però sí que podem esperar **entendre** diversos dels nostres veïns. I si els nostres veïns fan el mateix, ens permet una comunicació més fàcil i còmode.

Imaginem una empresa instal·lada al sud d'Europa, amb seu a Milà, Girona i Marsella en la que hi ha moviment constant d'informació: no els hauria de caldre traduir els informes, els *mails*, la documentació interna, etc., i per tant vol dir que els grans organismes podrien **disminuir costos i guanyar temps**.

Tampoc cal angoixar a tota la plantilla de treballadors demanant-los que dominin perfectament una llengua franca comú per a tota l'empresa. Tothom pot intercomunicar conservant la pròpia llengua. I si cadascú conserva la seva llengua, la **qualitat** del que s'escriu/diu augmenta.

Amb EuRom4 es tracta de fer un treball entre el propi coneixement lingüístic i el coneixement que s'ha d'adquirir. És a dir que mai es parteix de zero i la premissa de treball és sempre tenir com a punt de partida **què sap** cadascun dels alumnes individualment per a començar a construir més saber. Com que des del primer dia ja constaten que saben moltes més coses del que es podien imaginar, ens atrevim a dir que puja l'**autoestima**. Els nostres alumnes sempre ens han manifestat que els ha produït un efecte molt positiu davant l'angoixa que els produïa haver d'aprendre una llengua nova amb l'esperança de ser competents algun dia. En molts casos, desperta l'interès per les llengües, i molts dels nostres alumnes s'han decidit a aprofundir l'aprenentatge d'una d'elles.

La metodologia d'EuRom4 fomenta un ensenyament a mida de cada grup d'alumnes, és a dir que de manera natural l'alumne és el centre de l'acte d'aprenentatge. El ritme de treball sempre el marquen els alumnes, que són els protagonistes absoluts del

procés d'aprenentatge. El professor no és més que un guia que condueix aquesta experiència iniciàtica i que anomenem **formador**.

Aquest mètode és una eina que fa que tot això sigui possible amb una inversió de temps i d'esforç molt minsa, i en canvi se n'obtenen uns resultats prou importants.

3. Què cal saber?

Molt sovint quan arriben els alumnes ens pregunten si han de conèixer les llengües per a apuntar-se perquè els sembla impossible el repte que els proposem. De fet, n'hi ha hagut que quan els hem preguntat quina raó els ha animat a apuntar-se, ens han dit "per saber si era veritat que es podia aprendre això"...!

Per a aprendre de manera simultània tres llengües romàniques només cal saber la **llengua materna**, si és que aquesta és romànica. Un italià, per exemple, aprendrà francès, espanyol i portuguès. El cas de Catalunya té la particularitat que la llengua de partida són dues, català i castellà, cosa que facilita molt la tasca als aprenents. Sovint es dona el cas que els alumnes ja tenen nocions d'alguna de les tres llengües que han d'adquirir. No passa res. També els farem aprofitar aquests coneixements.

Durant aquests deu últims anys, hem tingut força alumnes, però també hem fet formacions per a formadors, conferències, ponències, etc. I sempre ens fan la mateixa pregunta : però per ensenyar això cal dominar totes aquestes llengües? Evidentment que no. Recordem que estem ensenyant intercomprensió, i que per tant no entren en joc les 'competències actives'.

Per a poder ensenyar aquest mètode, cal ser conscient en tot moment que no s'aborden quatre llengües independents sinó quatre evolucions d'una mateixa llengua. Això ens demana una **visió global** de les llengües romàniques i bases elementals de comparació aplicades a les llengües romàniques. Aquestes bases no són més que el que proposa la gramàtica del mètode, sempre molt succintes i presentades de manera quadrilingüe. Sempre que s'hagi de presentar alguna part de la gramàtica, és important fer-ho de manera visual i quadrilingüe, per facilitar així la idea de globalitat.

És molt important respectar les etapes de curiositat dels aprenents. Això vol dir que fins que els alumnes no sol·liciten ajuda no se'ls dona informació. Encara que hàgim previst una dificultat, i per tant preparat una petita exposició sobre algun punt, si durant la sessió ho resolen sols i ningú no demana aquesta informació, no hem d'intervenir.

Així com demanem als aprenents que optimitzin al màxim els seus coneixements, quan guiem una sessió EuRom4 també cal optimitzar al màxim els coneixements.

4. Eurom4 i les institucions

EuRom4 proposa un tipus d'aprenentatge molt innovador i diferent però això no ha impedit que diverses institucions s'hagin decidit a incloure'l als seus **currículums acadèmics**. És el cas de l'IUT – Métiers du Livre (Ais-de-Provença), la Universitat de Niça, la Universitat de Barcelona (i els seus serveis lingüístics, EIM i SLC) o La Salle Universities – International Programmes, a part de les quatre universitats on es va elaborar el mètode.

Fins i tot serveis de formació permanent l'han proposat com la Oficina de Formació del PAS (Personal Administratiu i Serveis) i l'ICE de la UB l'han proposada amb molt d'èxit al seu personal i al professorat de primària i secundària.

Des de l'època de la gestació del projecte, diferents membres de l'equip han fet conferències per a presentar diferents aspectes, han intervingut en col·loquis i jornades, i impartit formacions a Europa i a l'Amèrica Llatina, tant a títol personal com amb el suport de l'*Union Latine* (França), la D.G.L.F.L.F. (França) o el DURSI (Generalitat de Catalunya).

Potser caldria donar-lo a conèixer a les EOI de Catalunya. Pot ser una oferta interessant i diferent per a estudiants motivats per noves descobertes, que els poden dur a voler aprendre en profunditat una de les tres llengües, com ja s'ha donat el cas.

5. Bibliografia

BLANCHE-BENVENISTE, Claire (2003). *Amenagements progressifs de la syntaxe*, in Eurosem 2003, *Premières journées internationales sur l'intercompréhension européenne, Compréhension et inférences*, Reims, juliol 2003.

BLANCHE-BENVENISTE, Claire (dir.) (1997). *EuRom4, Méthode d'enseignement simultané des langues romanes*. Firenze : La Nuova Italia.

BLANCHE-BENVENISTE, Claire, VALLI, André (eds.) (1997).

L'intercompréhension : le cas des langues romanes, numéro spécial de *Le Français dans le monde*. Paris : Hachette.

CADDÉO, Sandrine, VILAGINÉS, Eulàlia, en premsa, "Langues romanes et ordre des mots", in *Colloque International La Méditerranée et ses langues*, Université Paul Valéry, Montpellier, 20-23 març 2002.

CASTAGNE, Eric, (ed.) (2003), Eurosem 2003, *Premières journées internationales sur l'intercompréhension européenne, Compréhension et inférences*, Reims, juliol 2003.

GARCIA, Maria Teresa, VILAGINÉS, Eulàlia (2003). *Apprentissage multilingue dans une société plurilingue : EuRom4 en Catalogne et l'introduction du catalan*, in Eurosem 2003, *Premières journées internationales sur l'intercompréhension européenne, Compréhension et inférences*, Reims, juliol 2003.

VILAGINÉS, Eulàlia (2003). Apprentissage simultané des langues. La méthode Eurom4, in *Dialogues et Cultures*, n° 48. *Actes du colloque 'Le français autrement: nouveaux publics, nouvelles réponses'*, CIEP – FIPF, Paris, 26-28 juny 2002, pp. 195 – 205.

VILAGINÉS, Eulàlia (2001). *Des fleurs pour la morphologie utile*, in *Recherches sur le français parlé*, 16, sous la direction de José DEULOFEU. Aix-en-Provence : Publications de l'Université de Provence, pp. 227 – 254.

VILAGINÉS, Eulàlia, *Presentació del mètode EuRom4*, http://www.up.univ-mrs.fr/delic/perso/vilagines/ER4_presentation.html